

جغرافیای کاربردی در فرانسه

اولین مجمع جغرافیای کاربردی به سال ۱۹۶۶ در سطح بین المللی در لندن تشکیل گردید. هر چند ریاست این کمیسیون را فردی فرانسوی بشمار میشل فیلیپونو^۱ برعهده داشت ولی این بدان معنا نیست که این شخص را مبتکر اولیه جغرافیای کاربردی در فرانسه بدانیم. بررسی اصطلاحات علمی و فنی رایج در جغرافیای کاربردی فرانسه نیز نشانه آشکار است بر اینکه، درابتداء سال ۱۹۵۰ واژه جغرافیای کاربردی را شخص ژان تریکارت^۲ به تبعیت از نمونه های انگلوساکسون در مرکز تحقیقات جغرافیایی شهر استراسبورگ بکار برده است و غالباً "موردا ایراد و اعتراض قرار گرفته است. اصطلاحات "جغرافیای ارادی"^۳ و "جغرافیای فعال"^۴ نیز که دارای معنا و مفهوم نارسائی هستند و بکرات مورد استفاده قرار گرفته اند بیشتر مورد نظر نشریات وابسته به دستگاههای عمرانی بوده و سپس برنامه ریزان و جغرافیدانان جوان صرفاً به منظور تجربه در تحقیقات خود از این اصطلاحات استفاده کرده اند. اینک با استناد به گفتگوهای جاری در کمیسیون جغرافیای کاربردی در لندن

آیامی توان جغرافیای کاربردی را مانند یک شاخه یا یک دیپارتمان در میان سایر رشته ها به حساب آورد؟ (۵)

در هر صورت بنظر میرسد که صفت (کاربردی) Appliquée در زبان فرانسه نمی تواند مترادف و بمعنای کلمهء "Action" باشد، منتهی وسعت دامنه لغات و واژه ها در زبان فرانسه موجب گردیده است که اغلب صفت "Applicable" را معادل با کلمهء Action در نوشته های جغرافیایی بکار ببرند.

استفاده و بهره گیری از نظرهای جغرافیدانان در برنامه های عمران روستایی در کشورهای انگلوساکسون و سوسیالیستی و برزیل همواره گسترش فراوانتری از فرانسه داشته است. دلیل این امر چیست؟

بدون شک مهمترین عامل، ارتباط زیاد و شاید پیوستگی کامل جغرافیا به تاریخ در فرانسه به ویژه در دانشگاهها و مدارس متوسطه است.

مسئله "نمی توان امکانات و مساعدتهائی را که در اغلب قلمروها بخصوص در تحقیقات رشته جغرافیای روستایی انجام گرفته است نادیده گرفت. منتهی اینگونه تحقیقات نیز بعلت ارتباط محدود با مسایل اقتصادی نمی تواند آنگونه که در آمریکا جغرافیای کاربردی اهمیت دارد، در فرانسه از اولویت خاصی برخوردار گردد (۶). به جهت ذکر شده و به دلیل نیاز دائم به معلم جغرافیا در سطح آموزش متوسطه ناگزیر رشته جغرافیای دانشگاهها همواره بیشترین فعالیتها را در این قسمت به خود معطوف داشته است.

در بین مشهورترین جغرافیدانان فرانسه ماکس سور (۷) از محدودیت آزادی دانشمندان در تحقیقات به عنوان بزرگترین اشتباه یا خیانت نام برده و معتقد است این موضوع مشکلات فراوانی بیار آورده است. از آنجاکه جغرافیدانان فرانسوی در تحقیقات خود کمتر به مسایل اقتصادی توجه می کنند همواره بین

اینان و اقتصاددانان برخوردارها و رقابتهای زیادی وجود دارد و بدین جهت اغلب اقتصادیان هستند که در برنامه ریزیها مورد مشورت قرار میگیرند و جغرافیدانان نقش مهمی در برنامه ریزیهای عمرانی ندارند. منوگرافیها با وجود اینکه غالباً "با دقت تهیه میشوند ولی بیشتر صورتی پراکنده و حالت توصیفی دارند و چنانکه باید نمی توانند تکنوکراتها و مسئولین سیاسی و اقتصادی را که درصدد پیدا کردن راه حل های عملی در برنامه ریزی های ناحیه ای هستند راضی و قانع کنند و بالاخره بازار کار متعدد در آموزش که نتیجه نیاز به معلم جغرافیاست سبب شده که جغرافیدانان بیشتر جذب این دستگاهها شده، متخصصان دیگر رشته ها مانند اقتصاددانان و جامعه شناسان به سایر فعالیتها روی آورند.

در سالهای اخیر تا حدی وضع تغییر یافته، توجه به توسعه و مسایل مربوط به برنامه ریزی منجر به یک نوع سیاست ملی عمران و آبادی در محیط گشته است. از طرفی توجه به شهرگرایی نیز دیدگاه تازه ای به محققین جغرافیا بخشیده است. در عین حال افزایش جمعیت و تحولات در صحنه دانشگاهها موجب گردیده که گروهی از جوانان به صورت یک موج در بین محققین دانشگاه پیدا شوند که پیش از آن هیچگاه در دانشگاههای فرانسه وجود نداشتند.

جغرافیدانان جوان فرانسه با توجه به گسترش جغرافیای کاربردی در خارج بتدریج روش و جهت کار خود را در تحقیقات جغرافیایی تغییر دادند.

نوگرایی در تحقیقات جغرافیایی یکی از صورتجدید حیات این علم است که در سنوات اخیر تحت عنوان "جغرافیای جدید" در دانشگاههای فرانسه به طالبین این رشته عرضه می شود.

می توان گفت توجه به مباحث اقتصاد عملی در فواصل سالهای ۷۴-۱۹۷۰ جغرافیا را از آن حالت مبهم و صورت توصیفی گذشته بیرون آورده آنرا بسوی جغرافیای علمی و منطقی تحت عنوان

" جغرافیای کاربرد " سوق داده است .

مقدمات این تحول به سالهای ۶۵-۱۹۶۴ می‌رسد که دو جغرافیدان بنام کلاوال^(۸) و برونه^(۹) کتابهای زیر عنوان " Evolution de la Géographie humaine 1' تحولات جغرافیای انسانی و پدیده‌های گسیختگی در جغرافیای Les phénomènes de discontinuité en Géographie منتشر کردند و جغرافیای کلاسیک و سنتی را با داناتقا دگرگفتند . در این زمینه از افرادی مانند تریکارت^(۱۰)، مارشال^(۱۱)، شولی^(۱۲) و باشلارد^(۱۳) نیز باید نام برد که تحقیقاتشان با همکاری جمعی از مهندسیین برنامه ریز و اقتصاددان و جغرافیدانان خارجی انجام گرفت و وفق تازه‌ای در تحقیقات جغرافیایی فرانسه باز کرد .^(۱۴)

مسلمان^(۱۵) اولین گامها در این راه دشوار و به سرمایه‌گذاری فکری فراوانی نیاز داشت ، ولی با نیان این تحولات از حاصل کار پیشینیان و ریاضی دانان که ریاضی را در خدمت علوم انسانی بکار می‌گرفتند برخوردار بودند بعلاوه امکانات شمربخشی که مرکز تحقیقات C N R S و به ویژه موسسات فرهنگی علوم انسانی در اختیار محققین گذاشتند قابل تحسین و فراموش نشدنی است . همچنین اقدامات سودمند بعضی از اقتصاددانان مانند پونسارد^(۱۶) در این زمینه یاد آورده شد^(۱۷) (۱۸) (۱۹) ترجمه بعضی کتب جغرافیایی اثر: بری، هاگت ، راسین و ریموند هم چنین انتشار کتاب " محیط جغرافیایی " از طرف گروهی از جغرافی دانان شهریزانسون، برگزاری کمیته ملی روش‌شناسی در جغرافیا و ارائه تجربیات جدید محققین در این کمیته و نشر آنها در مجلات جغرافیایی راه را برای محققین جوان تا حد زیادی هموارتر کرده است . این اقدام ابتکاری طی یک دوره بررسی همراه با نوعی تردید و احتیاط بالاخره توانست تدریس آمار و مقدمات ریاضی را در رشته جغرافیای عملی سازد .

بکار بردن ریاضیات و آمار در جغرافیا ابتدا از بیوزوگرافی

جغرافیای کاربردی در فرانسه

(در شهریزانسون وتولوز) و کلیما تولوژی (در گرونوبل ونیسس) آغاز و سپس بتدریج تحقیقات روستایی در شهر روان و مون پلیسه و تحقیقات شهری استراسبورگ، لیون و پاریس رایج گشت (۲۱)

هم اکنون گروههای قوی در بیشتر از نیمی از دانشکدهها تشکیل گردیده است و محققین جوان در جنوب شرقی فرانسه گروههای بررسی و تحقیقاتی بسیار خوبی بوجود آورده اند.

بنظر میرسد یک عامل بازدارنده در این راه عدهای از پیش کسوتان و مدیران قبلی هستند که هر چند از نظر کمیت تا اندازه ای قابل توجه اند ولی از نظر کیفیت نمی توانند نقش ورل عمده ای را داشته باشند. (۲۲)

عامل بازدارنده دیگر این است که بکارگرفتن روشهای جدید ریاضی و استفاده از تکنیکهای نومنوط به افرادی است که در علوم ریاضی و آمار تخصص دارند و هر چند در فرانسه برخی از ریاضی دانان روشهای ریاضی آسانی جهت علوم انسانی تدوین کرده اند باز بکار بردن این روشها و تفسیرها و نتایج حاصل از آن چندان خالی از اشکال نیست.

با وجود ادامه اختلاف بین جغرافیدانان جدید و پیش کسوتان جغرافیای کلاسیک افزایش تعداد محققین جوان متعهد چشمگیر است. و وجود دروس ریاضی و آمار در رشته های علوم انسانی و اجتماعی دلیل عمده ای برایین مدعا است که تا حدودی توانسته است خلأ موجود را در علم جغرافیا پر نماید.

(۲۳)

در این مقوله می توان از تئوری گرافها و روشهای بایزین و مارکویس (۲۵) نام برد. لازم به تذکر است که هنوز جغرافیدانان فرانسه در آن موقعیت نیستند که روشهای ریاضی و آماری را توسعه دهند بلکه فعلاً از متدهای رایج در خارج از کشور استفاده می کنند.

جغرافیدانان حرفه‌ای:

گزارش تازه ارائه شده در کمیسیون جغرافیای کاربردی توسط میشل فیلیپونو به طور خلاصه چنین است:

تعداد جغرافیدانان حرفه‌ای در سال ۱۹۶۱ فقط ۱۸ نفر بوده اند ولی بین سالهای ۱۹۶۱-۱۹۷۵ هر سال ۶۰ نفر در رشته جغرافیا استخدام شده اند و این رقم تا تعداد ۱۰۰ نفر در سال نیز می‌رسید.

از بررسی فیش‌های موجود در انجمن جغرافیدانان فرانسه چنین برمی‌آید که در حال حاضر تعداد جغرافیدانان حرفه‌ای ۷۰۰ نفرند ولی از آنجاکه این فیش‌ها کامل نیست می‌توان گفت فعلاً حدود ۱۲۰۰ نفر با عنوان جغرافیدان حرفه‌ای مشغول فعالیت هستند. البته در این آمار آن‌ها که مشاغل دیگری دارند ولی در کارها و تحقیقاتشان از ایده‌ها و روش‌های جغرافیایی استفاده می‌کنند به حساب نیامده اند. (۲۶)

جغرافیدانان حرفه‌ای با چه درجه علمی استخدام شده‌اند؟

۶۰ درصد از جغرافیدانان استخدام شده فوق لیسانس (سال چهارم دانشگاه) هستند. حدود ۲ تا ۳ درصد دارای عنوان دکترای سیکل سوم هستند که ۷۵ درصد از این افراد در آموزش مشغول بکار هستند. ۳۰ درصد بیکار و ۲۲ درصد حرفه‌های دیگر اشتغال دارند که در بین دسته اخیر تعداد آن‌هایی که صد درصد بیکار جغرافیایی مشغولند ۱۰ درصد می‌باشد. در ضمن باید اضافه کرد که مراکز تحقیقات جغرافیایی در بین سایر رشته‌ها از مزیت و برتری خاصی برخوردار است. مثلاً در مرکز تحقیقات جغرافیای کاربردی ژان تریکارت حدود ۳۰۰ نفر مهندس کشاورزی از ابتدای تاسیس آن

جغرافیای کاربردی در فرانسه

دوره تخصصی دیده اند، در حال حاضر در تمام دانشگاههای فرانسه جغرافیدانان به موضوع جغرافیای کاربردی در مسایل عمرانی توجه زیادی مبذول میدارند.

از مطالب گفته شده چنین برمیآید که امروزه در فرانسه جغرافیای کاربردی به عنوان یک موضوع مهم اغلب مورد بحث و گفتگوست. قبل از همه باید از موفقیت های فردی ——— رخسی از جغرافیدانان نام برد که در اغلب کمیسیونهای برنامه ریزی عمرانی پست های مهمی دارند و فعالیت های چشمگیری نیز می نمایند. البته تعداد اشغال کنندگان این پست ها چندان زیاد نیست ولی می تواند قدم مهمی برای محققین آینده جغرافیا باشد.

در مرحله دوم باید از مراکز تحقیقاتی جغرافیا در دانشگاههای فرانسه نام برد که همگی از طرف مرکز ملی تحقیقات علمی ——— رسمیت شناخته شده اند و این مراکز علمی نه تنها به تحقیقات اساسی دست می زنند که بی شک جنبه کاربردی دارد، بلکه قرار دادهای زیادی نیز با وزارتخانه ها در تمام سطوح (ملی ، ناحیه ای محلی و شهری) بسته و در طرح و اجرای مسایل عمرانی نیز سهیم می گردند.

برای تحقیقات اختصاصی در مورد پاره ای از مسایل مانند، : حمل و نقل، تجارت، توسعه توریسم، مسایل رفاهی افراد مسن، نوسازی مساکن، تغییر برخی از محلات شهری و عمران روستاها و غیره از مراکز تحقیقاتی فعال می توان ابتدا از مرکز تحقیقات جغرافیای کاربردی استراسبورگ، رن " مرکز تحقیقات فضای زمین" (۲۷)، دانشگاه پاریس، آزمایشگاه جغرافیای انسانی همین دانشگاه، مرکز تحقیقات ناحیه ای دانشگاه مون پلیه، مرکز تحقیقات شهری و ناحیه ای دانشگاه تولوز، مرکز تحقیقات جغرافیای صنعتی دانشگاه نیس نام برد.

تحقیقاتی که در این مراکز انجام می گیرند تنها در مورد فرانسه

نیست بلکه اغلب سرزمین های کشورهای خارجی را نیز در بر می گیرد. به عنوان مثال می توان : امریکای لاتین، افریقای سیاه — افریقای شمالی را در رابطه با فرانسه نام برد.

در تحقیقات جدید جغرافیایی باید از اطلس ناحیه ای فرانسه نام برد که به تدریج زیر نظر خانم بوژوگا رتیه^(۲۸) و ژیبیارد^(۲۹) به زیر چاپ می رود. تا کنون اطلس پاریس و حومه آن (به سال ۱۹۶۷) اطلس نرماندی (۱۹۶۷-۶۹) اطلس شرق فرانسه (۱۹۷۲-۷۴) اطلس لانگدوک - روسیون^(۳۰) (۱۹۷۳ -) چاپ شده است.

جغرافییدانان با تهیه این گونه اطلس ها نه تنها به مدارک و اسناد جان و توان داده اند بلکه راه را برای سایر محققین اجتماعی و اقتصادی و مسایل جمعیتی و اداری و سرویس های خدماتی باز کرده اند^(۳۱).

باین ترتیب جغرافییدانان نه تنها در مجموعه تحقیقات ناحیه ای شرکت می کنند بلکه می توانند در برنامه ریزی های آینده نیز دخالت داشته باشند^(۳۲).

شاید توان گفت که بزرگترین موفقیت در این زمینه همان تهیه اطلس لانگدوک - روسیون بوده است که زیر نظر پروفیسور دوگراند تهیه گردیده است و آنچه مربوط به برنامه ریزیهای ناحیه ای است در آن مورد توجه قرار گرفته است. در اطلس هایی که برای پاریس و آلس نیز تهیه شده به این مساله توجه شده است. بالاخره در کنار این موفقیت های شخصی باید از خدمات جغرافییدانان در سازمان های متعدد دیگر نیز نام برد: ادارات کشاورزی و تجهیزات، مراکز جهانگردی و اطاق بازرگانی و تاسیسات شهری نام برد. در سالهای اخیر بسیاری از موسسات شخصی نیز از ایده های جغرافییدانان جوان بهره می گیرند^(۳۴).

مراکز تحقیقاتی که جغرافییدانان در آنها مشارکت دارند:

1 - D G R S T : مجمع عمومی تحقیقات علمی و تکنیکی وابسته به وزارت

صنایع و تحقیقات فرانسه :

در تحقیقات این مجمع علاوه بر مهندسی و تکنیسین ها گروهی از محققین علوم انسانی نیز شرکت دارند چنانکه جغرافیدانان در ناحیه بریجان سون^(۳۵) دربارۀ مساله کم شدن روزافزون جمعیت کشا و روزافزایش مسافرت های توریستی فصلی بررسی مینمایند.

(۳۶)
۲- D G A T A R : مجمع عمومی عمران اراضی و عمران ناحیه ای وابسته به وزارت کشور:

در این مرکز تحقیقاتی جغرافیدانان فعالیت های وسیعی دارند و تا کنون اطلس ناحیه ای چندین منطقه از جمله حومه پاریس نرماندی و لانگدوک تهیه شده است که در آنها به مسایل اجتماعی و اقتصادی و بهداشتی توجه بیشتری بعمل آمده است.

۳- مرکز تحقیقات عمران شهری وابسته به وزارت رفاه ملی :
در این مرکز جغرافیدانان بطور گسترده و وسیعی فعالیت دارند.

(۳۷)
۴- I N E R M : (انستیتوملی تحقیقات روستایی - کوهستانی) وابسته به وزارت کشاورزی:

در این مرکز تحقیقات جغرافیدانان به ندرت سمت ریاست هیئت تحقیقاتی را دارند بلکه بیشتر در هماهنگ کردن برنامه های تحقیقاتی مشارکت مینمایند.

(۳۸)
۵- O R S T O N : موسسه تحقیقاتی علمی و تکنیکی ماوراء

بحار:

در این موسسه تحقیقات عمده بعهدۀ جغرافیدانان واگذار شده است و تحقیقات در مورد آفریقای فرانک فون (آفریقای مستعمره فرانسوی زبان) و تحقیقات در مورد آسیای جنوب شرقی از آن جمله اند:

(۳۹)
۶- C N R S : مرکز تحقیقات علمی وابسته به وزارت

آموزش عالی :

این مرکز تحقیقاتی از نظر مالی تقریباً " ضعیف و تنهـا

(Matière grise) مواد ضروری تحقیق را برای محققین تهیه کرده و به ایجاد محل هایی برای مباحثه و گفتگوی محققین مبادرت کرده به تقویت کتابخانه پرداخته و بورس در اختیار تعدادی از دانشجویان دوره عالی می گذارد. دانشجویان دانشگاه در این مرکزی چهار مرحله کار تحقیقاتی انجام میدهند:

۱- تهیه رساله ای تحت عنوان: ^(۴۰) تئوری

۲- تهیه رساله دکترای دانشگاهی.

۳- تهیه رساله دکترای سیکل سوم.

۴- تهیه رساله دکترای دولتی.

رساله دکترای دولتی باید حدود ۵۰۰ تا ۱۲۰۰ صفحه باشد و تهیه چنین رساله ای در رشته جغرافیا حدود ۱۰ تا ۱۲ سال طول می کشد. در گذشته تحقیق و تهیه رساله دکترای دولتی انفرادی بود ولی در سالهای اخیر با تهیه رساله دکترای دولتی بطور دسته جمعی موافقت شده است.

C N R S در قسمت مربوط به تحقیقات دانشگاهی از ۴۱ بخش تشکیل گردیده است که یکی از این بخش ها مربوط به جغرافیا است. هر بخش تحت نظریک کمیته ۱۶ نفری که از بین دانشگاہیان و محققین و تکنسین ها انتخاب میشوند و ۱۰ نفر نایب انتصابی هستند باین ترتیب مجموع هر بخش از ۲۶ نفر وجود آمده اند.

C N R S دارای آزمایشگاه های اختصاصی است. دو آزمایشگاه مخصوص علوم انسانی است یکی مربوط به مدارک و اسناد کارتوگرافی و جغرافیایی بنام ^(۴۱) S D C G در پاریس. دیگر مرکز تحقیقاتی جغرافیایی مداری بنام ^(۴۲) C E G T در برنو.

مرکز S D C G در قسمت تهیه نقشه و تحقیقات علمی دونوع

نشریه مستند منتشر می کند:

۱- نشریه مرکز اسناد جغرافیایی.

۲- تهیه فیش و کتابچه های کتابشناسی که از بررسی مجلات

فرانسوی و خارجی بدست میآید :

C N R S علاوه بر مراکز تحقیقاتی نامبرده به لابراتوارهایی که بیش از ۱۰ نفر عضو دارند کمک مالی می کند که این لابراتوارها عبارتند از اکیپ های ۵ تا ۱۰ نفره دانشگاهی و بنام آزمایشگاههای گروهی معروفند .

در بین آزمایشگاههای (I R A) میتوان از : آزمایشگاه جغرافیای انسانی پاریس تحت عنوان بررسی مسائل محیطی پاریس ، مرکز تحقیقاتی اقتصادی و سیاسی و اجتماعی آمریکای لاتین (در پاریس) ، مرکز تحقیقات نواحی کوهستانهای مرتفع (در گرونوبل) ، مرکز تحقیقات اجتماعی و جغرافیایی افریقا (در پاریس) ، مرکز تحقیقات آسیای جنوبی از نقطه نظر علوم اجتماعی (در پاریس) ، مرکز تحقیقات جغرافیایی تطبیقی نواحی سرد (در پاریس) مرکز تحقیقات ناحیه ای (در استراسبورگ) ، مرکز تحقیقات شهری تطبیقی (در مون پلیه) را می توان نام برد . یکی دیگر از مراکز تحقیقات R C P (۴۳) یکم میباشد که بنام مرکز تحقیقات مشترک برنامه ریزی معروف است .

مرکز R C P گاه در برنامه های تحقیقاتی کوتاه مدت و گاهی در برنامه های دائمی شرکت میکند .

علاوه بر این C N R S ، چندین هیئت دائمی با تعداد کم در خارج از کشور مثلاً در افغانستان دارد که تحقیق می کنند . بعلاوه از سال ۱۹۷۴ زیر نظر مرکز تحقیقاتی C N R S هیئتی مرکب از محققین فرانسوی و روسی در مسائل ژئومورفولوژی ناحیه آلپ و قفقاز تحقیق می کنند .

با توجه به مطالب بالا توجه به موفقیت هایی که نصیب جغرافیا شده است این سؤال مطرح است که آیا جغرافیای کلاسیک رایج در دانشگاه بر جغرافیای جدید برتری دارد ؟
بنظر میرسد جواب منفی است . بنا بر این در حالیکه جغرافیای

حرفه‌ای و جدید به کارها و فعالیت‌های جدید دست می‌زند، جغرافیدانان در قسمت آموزشی با تهدید مواجه شده اند بطوریکه گاه این سؤال مطرح می‌شود که آیا باید درس جغرافیا را از برنامه دبیرستان حذف کرد؟ و کافی است جوانان زیر عنوان علوم اجتماعی، اقتصاد و با تاریخ و جغرافیا مطالب جغرافیایی را تحصیل نمایند. در این صورت در آینده معلمین تاریخ و جغرافیا دیگر خواهند توانست این مواد را بطور تفکیک و منحصر "یکم را تدریس نمایند.

با این ترتیب می‌توان پیش‌بینی کرد که در آینده از تعداد استخدام جغرافیدانان در آموزش و پرورش کاسته خواهد شد. هم‌اکنون (پس از شایعه تغییرات برنامه های آموزشی) بطور محسوسی از تعداد داوطلبان جغرافیا در دانشگاه‌ها کم شده است. لذا باید در آینده داوطلبان جغرافیا راه طرف‌شکه های دیگر مشاغل را هنمایی کرد.

در تعدادی از مراکز جغرافیای کاربردی موجود، جوانان داوطلب تحصیل در رشته جغرافیا چندین سال در کارهای تحقیقاتی فعالیت می‌کنند و پس از آن در موسسات عمرانی و یا در برنامه ریزیه‌ها به فعالیت عمرانی مشغول می‌شوند. اما متأسفانه این امر اغلب بصورت آزمایشی و بسیار محدود است و نا بد راه دیگری یافت.

فعلاً جغرافیدانان حرفه ای با اغلب کارفرمایان در تماس و مشورت هستند و امیدوارند که جغرافیدانان جای خالی خود را در فعالیت‌های عمرانی و برنامه ریزی در کارهای بر رسته‌ها مانند: حقوق و اقتصاد و جامعه‌شناسی و اکولوژی و غیره بدست آورند.

اخیراً^(۴۴) تحول تازه ای نیز در برنامه تحصیلی جغرافیای دانشگاهها در جریان است و آن گذرا بدن اجاری دوره ۸.۰۰ قبل از تحصیلات دکتر است که در حقیقت نوعی کار تحقیقی و عملی است. در هر صورت این اقدامات در دانشگاههای فرانسه شاید بتواند

تغییرات مورد نظر را در رشته جغرافیاییه وجود آورد .
با توجه به امکانات موجود و با در نظر گرفتن کلیه مسائلی
اقتصادی، اجتماعی و اکولوژیکی امید است جغرافیای کاربردی
بتواند سبب گسترش و شکوفائی هر چه بیشتر جغرافیا شده و مقام
واقعی خود را در بین سایر رشته های مشابه خود بدست آورد .

- 1-Michel phlipponneau
- 2- Jean tricart
- 3- Géographie Volontaire
- 4-Géographie active
- 5- Human Geography in France and Britain P-51(1976)
- 6- Initiation a la Géographie appliquée P.68(1978)
- 7- Max Sorre
- 8- Claval
- 9- Brunet
- 10- Tricart
- 11-Marchand
- 12- Cholley
- 13- Bachelard
- 14- La nouvelle Géographie P-7(1977)
- 15- Centre national de la recherche Scientifique
- 16- Brry
- 17- Haggette
- 18- Racine
- 19- Reymond
- 20-L'espace Géographique
- 21-Human Geography in France and Britain
- 22- L'espace Geographique P. 7.8.9.(1978)
- 23- La théorie des graphes
- 24- Bayésiennes
- 25- Markoviennes
- 26- Analyse d'Espace
- 27- Beaujeu- Garnier

- 28- Juillard
- 29- Languedoc- Roussillon
- 30- Geography in France and Britain P-52
- 31- Nouveaux voyages dans les campagnes Francaises(1977)
- 32- P.Dugrand
- 33- Initiation a la Géographie appliquée PP.39-40(1978)
- 34- Délégation Générale à la recherche scientifique et
Technique.
- 35- Briançonnais Hautes Alpes
- 36-Délégation Générale a l'aménagement du territoire et
à l'action régionale
- 37- Institut National d'Etudes Rurales Montagnardes.
- 38- Office de la recherche scientifique et technique
oultre Mer
- 39- Maitrise معادل با فوق لیسانس میباشد
- 40- Service de Documentation Cartographique et Géogra -
phique
- 41- Centre d'Etudes de Géographie Tropicale
- 42- Equipes de recherche Associées
- 43- Recherche coopérative sur programme
- 44- Diplome d'etudes Approfondies

- 1- Jacqueline Beaujeu- Garnier- La géographie appliquée en France "Human Géography in France and Britain" 1976 PP.51-52-53 held at the Royal Geographical Society, London,
- 2- Max Derruau - Sur l'organisation de la recherche Française en géographie Humaine:" Human géography in France and Britain" 1976 PP. 16-17-18
- 3- Paul Claval. La géographie Anglaise vue de France " Human géography in France and Britain"1976 PP.32-33-34.
- 4-Roger Brunet -Rapport sur la 'New Géography' en France " Human géography in France and Britain"1976 PP40-41-42
- 5- Henri Bernard- Max DerruauInitiation a la géographie appliquée 1978- PP. 39-57 Masson- Paris.
- 6- Hildebert Isnard: L'espace géographie 1978 PP.42-53 Puf
- 7- René Dumont.... Nouveaux voyages dans les campagnes Françaises 1977 PP. 9-11 Edition du Seuil Paris Vie.
- 8- Gabriel Rougerie- Les Cadres de vie 1975-PP.137-148 Puf
- 9- Pierre George- L'ère des techniques Constructions ou destructions- 1974.PP.17-24 puf.
- 10- Paul Claval- La nouvelle géographie 1977PP.28-45 Puf
- 11- Pierre George . Les methodes de la géographie 1978 PP.121-124 Puf.

- 12- Jean- Jacques Dayries- La régionalisation.1978 PP.
72-74 Puf.
- 13- L. Malassis - Ruralité, Education, Développement
1975- PP. 61-63- Masson -Les presses de l'unesco Pa-
ris- 7